

Felhasznált szakirodalom. *Halmágyi Pál*: Egy világraszóló karrier. Galamb József maki származása és életútja. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve Történeti Tanulmányok 4. Szeged, 2001. 255–265.; *Kórász Mária*: Makótól Detroitig. A szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár honlapja; Makó története 1920-tól 1944-ig. Szerk.: *Tóth Ferenc*. Makó Város Önkormányzata, Makó, 2004; Galamb József. Wikipédia.

Slachta Margit, hazánk első női országgyűlési képviselője

„Elynyomóink dalt követeltek tőlünk,
de mi azt tartottuk, száradjon el inkább a nyelvünk.”
(Slachta Margit, 1948)

Slachta Margit 1884 szeptemberében látta meg a napvilágot Kassán, egy lengyel származású nemesi család második gyermekeként. Kassán végzett 4 osztályos elemi, majd 6 osztályos felső leányiskolába járt. Miután elvégezte a leányiskolát, 1903-ban a kalocsai tanárképző tanulójaává vált. Itt francia–némettanár lett és Győrben kezdte el a tanítást 1906-ban. Egy év múlva már a budapesti Csalogány utcai állami tanítóképző nevelőtanára lett. Családja egy része 1908-ban az Egyesült Államokba emigrált, de ő a hazájában maradt és belépett a Farkas Edit által létrehozott első női Szociális Missziótársulatba, ahol szerzetesi esküt tett.

Ebben az időben elég nehéz volt nőnek lenni, ugyanis ők másodrendű polgárok voltak. Nem szavazhattak, általában nem dolgozhattak, hanem gyereket kellett nevelniük. A Szociális Missziótársulat egyik fő célja volt a nők jogaiért harcolni, természetesen úgy, hogy az ne ütközzön a vallási nézetekkel. Slachta Margit a társulat törekvéseiben minden nővérénél jobban kivette a részét. Rengeteg beszédet mondott a magyar nőkért, 1915-ben pedig elvégzett egy „*munkásnőitkári*” tanfolyamot, utána pedig a *Keresztény Nő* című lapban (a lap alcíme *Keresztény Feminista* volt) írt.

1918-ban, a háború lezárása után a nők szavazati jogot kaptak Magyarországon is. Ennek hatására létrehozta saját pártját, a Női Tábor. 1920-ban a választásokon Slachta Margit elindult Farkas Edit jóváhagyásával a KNEP (Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja) egyik jelöltjeként. A párt megnyerte a választásokat, Slachta Margit pedig az I. kerületben Magyarország első női képviselője lett. A két képviselői év alatt 28 beszédet mondott el. Ezek központi témái a nőkérdés, a nők helyzete, a szociális helyzet, az általános választójog voltak. Nem csak a cselédeké, nem csak a munkásnőké, nem csak az arisztokratáké. Minden nőre gondolt, amikor a nőkérdésről szólt. Miután 1922-ben lejárt a mandátuma a parlament-

Slachta Margit

ben, a második világháborúig a munkásnők jogaiért harcolt. 1937-ben pedig még egy iskolát is nyitott, amelyben munkásnőket tanítottak.

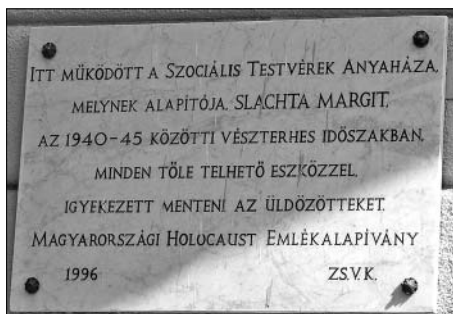
Farkas Edit 1922-ben új szabályokat hozott a Szociális Missziótársulatba, melyek miatt nem indulhatott volna a választásokon, ezért ő, illetve 20 nővér kilépett a társaságból és 1923 májusában megalapította a Szociális Testvérek Társaságát, amelynek két év megszakítással 1963-ig a főnöknője volt. Az öltözetük alapján szürke nővéreknek nevezték őket az emberek. A társaság még ma is létezik, pápai jogú nemzetközi intézmény. Székhelye 1998 óta Budapesten van.

Slachta Margit, bár lényegében apáca volt, elfogadta és tisztelte a más kultúrájú embereket. Amikor a náciizmus megkezdte térhódítását, mélyen elszomorította, hogy a katolikus egyház támogatja azt. Nem találta olyan vallásos írását, amelyben nyoma lenne ember és ember közötti bármiféle különbségnek, amiért valaki kevesebb lenne, mint más emberek. Úgy döntött, ha más nem, ő tesz ez ellen. Cikkeket írt és beszédeket mondott a hitlerizmus ellen, de nem állt meg ennyiben: számtalan petíciót, föliratot, közbenjárást írt és terjesztett a hatóságok elé, tüntetett, tiltakozott a körösmezei deportálás ellen. Amikor értesült 1943-ban a szlovákiai zsidók deportálásáról, a Vatikánba utazott, hogy meggyőzze XII. Pius pápát, tegyen ez ellen valamit. Végül sok küzdelem után sikerrel járt. XII. Pius pápa utasításba adta a szlovák püspököknek, papoknak, hogy tiltakozzanak a deportálás ellen. Ennek hatására megmaradt közel 20 000 élet. Slachta Margit több ezer zsidó vallású embernek segített, mentette meg az életét Magyarországon is. Sok üldözött embert bújtatott a testvéri rend házaiban, köztük Heltai Jenőt, Márkus Emíliát, Radnóti feleségét, Gyarmati Fannit és Rusznyák Istvánt, az MTA későbbi elnökét. Jótetteiért majdnem az életével fizetett a német megszállás idején. Slachta Margit persze nem csak egyedül vitte véghez ezt a sok hősiest. Mellette álltak a társaság fogadalmas testvérei, köztük a később boldoggá avatott Salkaházi Sára, aki az életét adta az emberek mentéséért. Nem politikai meggyő-

ződésből vitte végig e tetteit és nem is azért, hogy hőssé váljon. Ő csupán embereket látott, akik segítségre szorulnak és Krisztus jegyeseként neki segítenie kell minden emberen. A zsidó emberekért tett jócselekedeteiért 1985-ben „a világ igazai” közé emelték és fát ültettek emlékére a Yad Vashem Intézet kertjében.

Miután a holokausztnak vége lett Magyarországon, 1945 elején visszatért a politikai életbe. Az 1945. évi nemzetgyűlési választásokon pártonkívüli jelöltként a Polgári Demokrata Párt listájára került, és ismét bejutott a parlamentbe. Az 1947-es választáson már az általa létrehozott Keresztény Női Táborral jutott be a parlamentbe. 1945–1948 között főleg a jogelviség, a jogbiztonság és jogrend

kérdéseivel foglalkozott. De felszólalt és bírálta a Szovjetuniót, emiatt egyre nehezebbé vált az élete. Az 1947. október 28-án mondott beszédét a parlament külpolitikai érdekeket sértőnek minősítette és október 30-án a mentelmi bizottság javaslatára 60 napra kizárták az országgyűlésből. 1948. június 16-án nem volt hajlandó felállni az ülést záró *Himnusz*nál, így tiltakozva a parlament döntése ellen. Ekkor 120 napra zárták ki az országgyűlésből. Politikai ellenfelei is egyre többször sértegették. 1948 végén már félt a letartoztatástól, ezért nem vett részt a politikai életben.

Emléktábla a Szociális Testvérek budapesti épületén